

Література

1. Осадчук Н.В. Оптимізація руху високоліквідних оборотних коштів на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] / Н.В. Осадчук. – Режим доступу: http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip68/68_16.pdf.
2. Сікора І. Особливості оцінки оборотних активів на виробничих підприємствах / І. Сікора // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 9. – С. 13-18.
3. Филобокова Л.Ю. Концептуальное обоснование стратегии управления оборотным капиталом в малом предпринимательстве / Л.Ю. Филобокова // Финансовый менеджмент. – 2010. – № 2. – С. 19-23.
4. Бондаренко О.С. Управління поточними активами: теоретичні основи та практичне застосування / О.С. Бондаренко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2005. – № 3 (66). – С.51-56.

Стецько М. В., к.е.н., доцент

КОРОТКОСТРОКОВІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТИ КОРОТКОСТРОКОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Особливе значення для вирішення питань фінансово-кредитного забезпечення видатків та ефективності фінансового управління корпоративних підприємств має визначення джерел фінансування та інструментів короткострокових запозичень. Короткострокові джерела фінансування по термінах свого виникнення, формування, залучення, розподілу і використання мають в певній мірі оборотний характер. Вони також представляють собою частину всіх джерел фінансування витрат компаній за мінусом тієї величини джерел, які у визначеному порядку закріплені за витратами довгострокового характеру або отримані для здійснення таких витрат на довгострокових умовах.

Джерела фінансування підприємницької діяльності і їх класифікація з різноманітних теоретичних і методологічних позицій знайшли відображення в ряді робіт вітчизняних та зарубіжних учених: Р. Брейлі [1], І. Васильчука [2], В. Зимовець [3], А. Крисоватого [4], С. Майерса [1], Н. Рязанової [4], А. Саміліна [5], В. Суторміної [6], О. Терещенка [7], В. Федосова [4] та інших.

У вітчизняній і зарубіжній літературі знайшли відображення різні підходи до класифікації джерел фінансового забезпечення видатків корпорацій. Різне бачення джерел фінансування обумовлюється неоднаковими теоретичними і методологічними основами, які покладені в основу класифікації джерел фінансування.

Короткострокові (поточні) джерела фінансування діяльності компаній поділяють на власні і залучені кошти. Основа такого розподілу – джерело формування грошових засобів і фінансових ресурсів в їх складі.

Короткострокові власні кошти корпоративних підприємств як джерела фінансових ресурсів формуються за рахунок власних, а також прирівняних до них коштів.

Структура короткострокових власних коштів підприємств і структура їх фінансових ресурсів в основному визначається такими власними джерелами, як валовий дохід і амортизаційні відрахування. При цьому валовий дохід відображає нову вартість, яка створюється.

До короткострокових власних засобів як джерел формування фінансових ресурсів відносяться, перш за все: прибуток до оподаткування, який отримала компанія, амортизаційні відрахування та інші джерела.

Інші короткострокові власні джерела формування фінансових ресурсів і фінансування поточних фінансових потреб компанії досить багаточисленні. Їх особливість полягає в тому, що в залежності від специфіки ведення бізнесу, організації фінансів і управління ними, вони можуть проявлятися або бути відсутні в числі джерел формування власних коштів компанії.

У зв'язку з численністю короткострокових джерел фінансування витрат постає питання про забезпечення повноти обліку наявних короткострокових джерел в процесі здійснення поточного фінансового планування.

Під короткостроковими інструментами збільшення власних коштів мається на увазі сукупність способів (важелів) реального збільшення власних коштів компанії, за допомогою яких забезпечується отримання у володіння, розпорядження та користування поточного джерела грошових засобів і фінансових ресурсів. Найважливіші короткострокові інструменти збільшення власних коштів компанії можуть бути поділені на: виробничі, цінові, розрахункові, фондів та спеціальні інструменти.

До складу короткострокових джерел залучених коштів компанії можна віднести: короткострокові кредити, що мобілізуються на ринку позичкового капіталу; кредиторську заборгованість; кошти, що мобілізуються на фінансовому ринку, на базі використання короткострокових інструментів; інші короткострокові джерела фінансування. При цьому кредити і позики у вигляді короткострокових облігацій і векселів відносяться до позикових коштів, що залучені в господарський обіг.

Процес залучення джерел є ширшим від процесу запозичення. Залучення джерел в господарський оборот компанії здійснюється на позиковій і цільовій безповоротній основі. Основною формою залучення коштів компанії виступають запозичення.

У зарубіжній літературі прийнято по-різному тлумачити боргові зобов'язання і боргове фінансування [1, с. 362-369, с. 619-676, с. 804-814]. Короткострокові боргові зобов'язання слід розуміти як суму строкової і простроченої поточної заборгованості по запозичених грошових коштах на термін в межах одного року, розраховану виходячи з умов залучення в

господарський обіг кожного з джерел. Що стосується короткострокового боргового фінансування, то процес такого фінансування витрат має місце тоді, коли є джерело покриття витрат. Джерело може формуватися в результаті його створення або залучення. Тому короткострокове боргове фінансування слід розуміти як фінансування поточних витрат за рахунок запозичення грошових коштів на короткостроковій основі.

Короткострокові боргові зобов'язання складаються з кредитних зобов'язань, кредиторської заборгованості та інших боргових короткострокових зобов'язань. Інструментами запозичення виступають практичні форми прояву короткострокових боргових зобов'язань, тобто кредиту, кредиторської заборгованості і мобілізації грошових коштів на основі розміщення боргових цінних паперів, як представників вартості.

У сукупності ці інструменти, масштаби і особливості їх застосування складають зміст і в значній мірі визначають кредитну політику корпоративного підприємства як політику запозичення коштів для фінансування поточної діяльності, а також розміщення тимчасово вільних власних коштів.

Основними інструментами короткострокового запозичення компаніями виступають: короткостроковий банківський кредит на фінансування поточної діяльності; комерційний кредит, який отримують від установ, які не мають банківської ліцензії; бюджетні кредити і банківські кредити з субсидуванням процентної ставки за рахунок бюджетних коштів; податковий кредит.

Використання компаніями такого важливого інструменту запозичення коштів як короткостроковий банківський кредит пов'язане з фундаментальними засадами банківського кредитування – дотриманням умови забезпечення кредиту.

У практиці господарювання форми прямого банківського короткострокового кредиту під забезпечення доповнюються відносно менш поширеними інструментами запозичення. У їх числі застосовується форма кредитування, яка отримала назву “операції ре-за”, тобто продажу активу з правом зворотного його викупу через певний строк.

Операції по короткостроковому кредитуванню компанії на основі депонування ліквідних цінних паперів, які їй належать, представляють форму заставного фінансування витрат на основі дисконтного кредитування під забезпечення.

У господарській практиці фірм і компаній разом з банківським короткостроковим кредитом як джерелом і інструментом поточного запозичення постійно присутнє таке короткострокове джерело формування залучених коштів як кредиторська заборгованість.

Кредиторська заборгованість може бути розділена на сформовану за розрахунками з постачальниками і підрядниками, а також іншу кредиторську заборгованість, в тому числі з бюджетом та позабюджетними фондами.

Раціональне управління кредиторською заборгованістю за постачання товарів в межах проведення своєї кредитної політики дозволяє отримувати компаніям суттєві вигоди за рахунок збільшення терміну погашення кредиторської заборгованості або отримання ефекту “спонтанного фінансування” за рахунок дострокової оплати.

В якості специфічних схемних інструментів комерційного кредитування і подальшого фінансування витрат на основі короткострокового запозичення можуть розглядатися механізми короткострокового оперативного і фінансового лізингу.

При лізингу сума грошових витрат на придбання об’єкта лізингу фінансується підприємством-одержувачем лізингу без суттєвого джерела покриття. Робиться це на основі діючого порядку договірної покриття вартості майна, що передане підприємству.

За своєю суттю лізинг – це інструмент фінансування, перш за все, зовнішньоторговельних, тобто експортних та імпорتنих операцій. Предметом лізингу виступають не тільки, головним чином, активна частина основних виробничих фондів, а й інша готова продукція. Всі витрати на першому етапі покриваються орендодавцем, що не вимагає початкового виділення великих коштів лізингоодержувачем. Відшкодування грошової форми вартості об’єкту лізингу може здійснюватися в різних варіантах. Часто це експорт готової продукції або сировини, а також обумовлених лізинговим договором продуктів переробки, напівфабрикатів.

До залучених коштів, що мобілізуються на фінансовому ринку на базі використання короткострокових інструментів, відносяться: засоби, що використовуються на поточні витрати і отримані від розміщення випущених короткострокових позик у вигляді облігацій, що підлягають погашенню в межах терміну в один рік; кошти, отримані від розміщення емітованих комерційних облігацій зі строками запозичень до 9 місяців; кошти, отримані в результаті продажу або іншого використання емітованих компанією векселів.

До інших джерел формування короткострокових залучених коштів компанії і фінансування її поточних витрат відносяться: грошові кошти, що поступають в порядку цільових надходжень; грошові кошти, що отримані в порядку цільового фінансування; інші джерела залучених коштів.

Отже, у всіх випадках фінансові ресурси, що плануються до отримання, підлягають відображенню під час грошово-фінансового планування в складі коштів цільового фінансування і цільових надходжень.

Література

1. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс; 2-е рус. изд. (пер. с 7-го междунар. изд.). – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2008. – 1008 с.
2. Васильчук І.П. Фінансове забезпечення сталого розвитку корпорацій: монографія / І.П. Васильчук. – К.: КНЕУ, 2015. – 516 с.

3. Зимовець В. В. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки / В. В. Зимовець, О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 78-95.
4. Крисоватий А. І. Корпоративні фінанси в контексті викликів сучасної інноваційної економіки / А. І. Крисоватий, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова // Фінанси України. 2013. – № 9. – С. 7-27.
5. Самылин А. И. Корпоративные финансы: учебник / А. И. Самылин. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 473 с.
6. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій: підручник / В. М. Суторміна. – К.: КНЕУ, 2004. – 566 с.
7. Терещенко О. О. Антикризовий фінансовий менеджмент – вимога “нової економіки” / О. О. Терещенко // Ринок цінних паперів України. – 2004. – № 9-10. – С. 25-32.

Татарин Т. І., ст. гр. ФСГм-11

Спасів Н. Я., к. е. н., доцент

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Оптимізація структури капіталу – це важливий етап стратегічного аналізу капіталу, який полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою у кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в грошові кошти, що залучаються на основі їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства [1].

Метою управління структурою капіталу є мінімізація витрат на залучення довгострокових джерел фінансування та забезпечення власникам капіталу максимальної ринкової оцінки вкладених ними коштів.

Оптимальну структуру капіталу кількісно визначити неможливо. Однак керівництво підприємства може знайти приблизне її значення, розраховане на підставі факторів впливу та власного практичного досвіду, яке максимально наближає планову структуру до оптимального значення.

Процес оптимізації структури капіталу підприємства необхідно проводити в такій послідовності [2]:

1. Аналіз складу капіталу в динаміці (визначити показники ефективного використання складових капіталу – коефіцієнт фінансової незалежності; заборгованості, співвідношення між довго- і короткостроковими зобов'язаннями; оборотність і рентабельність активів і власного капіталу).

2. Оцінка основних факторів, які визначають структуру капіталу:

- умови оподаткування прибутку підприємств та доходів від володіння цінними паперами у фізичних та юридичних осіб;
- структура активів фірми (рівень їх ліквідності);
- рівень інформаційної асиметрії;